

Invloed andere sectoren dan melkvee op regionaal stikstofbodemoverschot in drie zandgebieden

Voor de Evaluatie Meststoffenwet 2012 is, naast verschillen in het gemiddeld stikstofbodemoverschot op melkveebedrijven en op akkerbouwbedrijven afzonderlijk, in drie deelgebieden van de zandregio ook gekeken naar verschillen in het regionaal stikstofbodemoverschot. Het regionaal stikstofbodemoverschot wordt bepaald door een diversiteit aan bedrijven: [melkvee-](#), [akkerbouw-](#), [hokdierbedrijven](#) en [overige bedrijfstypen](#). Tuinbouwbedrijven, blijvende teeltbedrijven (boomteelt) en bedrijven met minder dan 10 ha grond blijven buiten beschouwing. In dit artikel wordt het gemiddeld regionaal stikstofbodemoverschot vergeleken met het gemiddeld stikstofbodemoverschot op melkveebedrijven.

Invloeden op het regionaal stikstofbodemoverschot

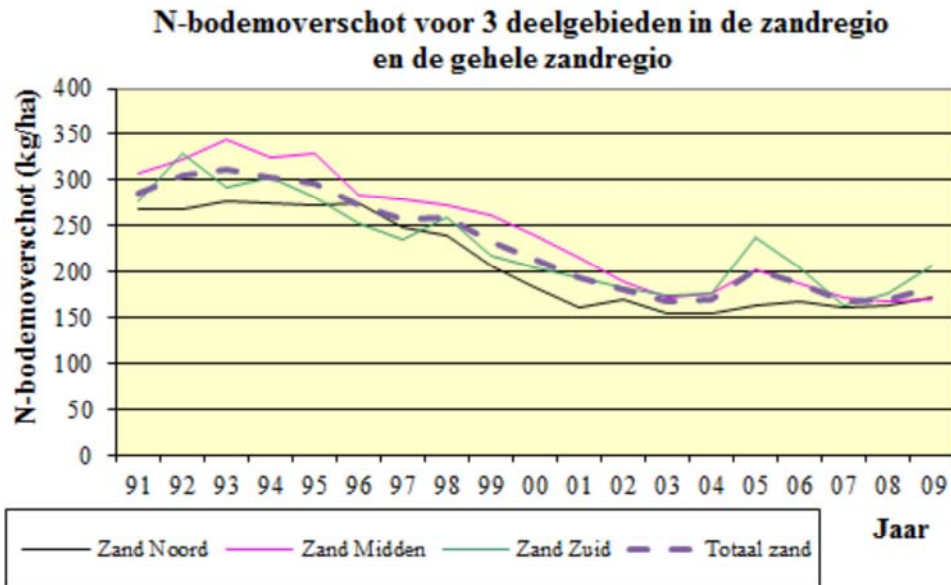
In figuur 1 staan de gemiddelde regionale stikstofbodemoverschotten voor drie deelgebieden van de zandregio en de gehele zandregio:

- Zand Noord (Noordelijk zandgebied I, Noordelijk zandgebied II en Veenkoloniën)
- Zand Midden (Centraal zandgebied plus Oostelijk zandgebied)
- Zand Zuid (Zuidelijk zandgebied)

De hoogte van het stikstofbodemoverschot ten opzichte van het gemiddelde stikstofbodemoverschot voor melkveebedrijven hangt van 3 factoren:

- de onderlinge verhouding waarin de bedrijfstypen in elke gebied ten opzichte van elkaar voorkomen
- de hoogte van het stikstofbodemoverschot op elk van die bedrijfstypen
- het aandeel snijmaïs op melkveebedrijven.

De meeste akkerbouwbedrijven zitten in Zand Noord, de minste in Zand Midden terwijl de meeste hokdier- en overige bedrijven in Zand Midden en Zand Zuid zitten. Het aandeel melkveebedrijven is het grootst in Zand Midden.

Bron: Bedrijveninformatienet van het LEI

Figuur 1. Het gemiddeld regionaal stikstofbodemschot per deelgebied van de zandregio (voor de bedrijfstypen: melkvee pl akkerbouw, overig grasvee, hokdieren, vee combinaties, gewas combinaties en vee-gewas combinaties).

Ontwikkeling van het regionaal stikstofbodemschot

Het gemiddeld regionaal stikstofbodemschot is voor vrijwel alle jaren in Zand Noord het laagst en in Zand Midden, t/m 200: hoogst. Vanaf 2005 is dit in Zand Zuid het hoogst behalve voor 2007 (figuur 1).

Vergelijking van het regionaal stikstofbodemschot met dat voor melkvee alleen

In het vorige LMM e-nieuws heeft LEI Wageningen UR geschreven over de [ontwikkeling van de stikstofbodemschotten op melkveebedrijven op zand](#). In tabel 1 staat het verschil tussen het gemiddelde regionaal stikstofbodemschot voor alle bedrijfstypen en het gemiddelde stikstofbodemschot op melkveebedrijven.

Tabel 1. Verschil tussen het gemiddelde regionaal stikstofbodemschot voor alle bedrijfstypen en het gemiddelde stikstofbodemschot op melkveebedrijven (kg N/ha/jr.) 1)

Deelgebied	1991-2000	2001-2005	2006-2009
Zand Noord	- 60	-30	- 4
Zand Midden	+ 3	+22	+21
Zand Zuid	- 8	+22	+34

1) bij een minteken is het regionaal stikstofbodemschot lager, bij een plusteken hoger dan het stikstofbodemschot voor melkvee alleen

In Zand Noord heeft het grote aandeel akkerbouw een verlagende invloed op het regionaal stikstofbodemschot vanwege e lager stikstofbodemschot voor akkerbouw ten opzichte van melkvee. Deze verlagende invloed wordt de laatste jaren minde doordat het verschil in stikstofbodemschot tussen melkvee en akkerbouw kleiner is geworden. In de beide andere zandgeb hebben het relatief grote aandeel hokdierbedrijven, veehouderij combinaties en vee-gewas combinaties een verhogende invloed het regionaal stikstofbodemschot. Het stikstofbodemschot op melkveebedrijven is lager dan op de andere veebedrijver hokdierbedrijven kunnen de berekende bodemschotten sterk fluctueren door onzekerheden in N-gehalten in de aan en af t voeren producten. Stalbalansen kunnen dan in de praktijk niet altijd worden 'rondgerekend.' Dat kan een belangrijke oorzaak zi soms hoge bodemschotten op die bedrijven.

Bij de aanvankelijk lagere bodemoverschotten voor stikstof in Zand Zuid speelt het hoge aandeel snijmaïs op melkveebedrijven rol. Dat varieert daar van 30 tot 40% van de bedrijfsoppervlakte. In Zand Noord is dat 10 tot 15%, in Zand Midden 15 tot 20%.

Aart van den Ham (LEI Wageningen UR)

LMM e-nieuws, september